

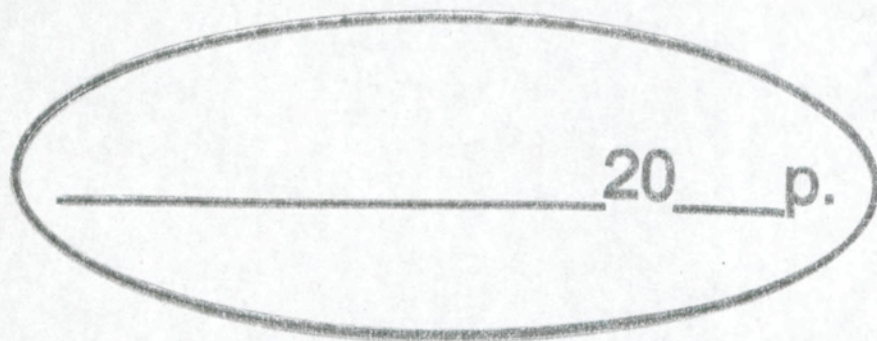
Архів з бігону.
Черніківсько-Березанська округа ОУН

ПАПКА

ДЛЯ 141

паперів

Фрагмент звіту про проведення
радянськими органами влади виборчої
кампанії та виборів у Березовку Раду
СРСР 10 лютого 1946 р. у Червоноуському,
Заотоношівському, Монастирському,
Бузавському районах Чернопільської області.
Машинопис

Крайні дати: 05 лютого 1946 р.
Кількість документів: 1
Кількість аркушів: 14
Зберігання: постійно

Район Коропець.

Передвиборча більшовицька кампанія у цьому районі почалась з початком грудня 1945 р. В районнім осередку відбулися підряд сесії голів сільрад, секретарів сільрад, та завідуючих клубів, де на порядок денний поставлено технічну підготовку до виборів 10-го лютого 1946 р. Крім цього відбулась сесія учителів та десятихатних агітаторів.

По цих сесіях, при кінці грудня 1945 р. рухалася по селах вся районна адміністрація з метою переведення передвиборчих пропагандивних мітингів та вибори виборчої комісії в складі голови, заступника, секретаря і від 5 до 10 членів. Зі собою ці урядовці забрали велику кількість друкованих агіток і вмістили по сільських клубах, огорожах, парканах а друковані брошури роздали десятихатним агітаторам та учительству.

Змістом всіх мітингів було проголошення день 10-го лютого 1946 р. днем виборів у цілому СРСР до Верховної Ради та Ради Національностей СРСР. Дальше слідувало вияснення виборчої системи в Радянському Союзі, як найкращої в світі і закликати та лозунги йти на вибори, не слухаючи при тому тих "бандеровців", які не хочуть радянської влади.

В перших початках по всіх селах в цілому районі більшовики одержали рішучий відпір самого населення. На мітинги не приходило більше людей, як 15 до 25 і то самі старики силою пригнані. Всякі більшовицькі брошури, лозунги порозклеювані зникали за одну ніч, а на їх місце появлялися противиборчі кличі. Учителство та десятихатні агітатори не мали слухачів, бо населення ставилось ворожо до всякої більшовицької брехні, не відчуваючи ще в той час страху. Як виходило з того, більшовицькі кандидати могли одержати з цілого району 5% голосів, а решту населення, як підчас підготовки до виборів так і в час виборів видвинуло протест проти сталінського насильства, бойкот виборів.

В цьому місяці в кожному селі вибрано виборчу комісію в складі: Голови, заступника і 5 - 8 членів і на тому закінчився перший період передвиборчої кампанії, який тривав протягом двох тижнів.

Шойно починаючи від 10-го січня 1946 р. wraz із приходом в район допоміжних військ НКВД почалась більш активна робота більшовицької адміністрації, а головно партії в справі виборів. Коли не помогло брехливе більшовицьке слово то на його місце прийшов терор. При помочі цих жорстоких, останніх методів довелось населенню йти голосувати - хоча не по волі так по неволі. І так:

Коропець: День перед виборами приїхало 3-є панцерних автомашин, 1-н танк та більша військова частина. На всіх дорогах рай. центру поробили застави і цілу ніч стріляли з танкової гарматки і мінометів для постраху. Улицями цілу ніч ідила більшовицька кінна розвідка. На диво всім більшовикам рано всі будинки рай. центру виключно станиці НКВД, всі вулиці замаїні протибільшовицькими кличами. Населення встигло їх перечитати, хоча більшовики від 5-ї години рано почали їх збирати. До 12-ї години полудня ніхто з населення не голосував крім деяких районних урядовців. Бойкот тривав. По полудні о год. 2-й більшовики в числі 70-ть осіб заїхали панцерними автомашинами на кінець вулиці Луги, та почали силою гнати людей до голосування. Населення поставило опір мовляв "Вибори добровільні". Тоді більшовики пусти-ли в рух танк. Басисток Катерину і Басистюка Петра били шомполами та наперед перед себе вели до виборчого льокалю. Басистюкові Данилові приложив більшовик пістоль до грудей і сказав "а сейчас пайдьшн голосувать ~~или~~ ілі нєт?". Бючи палками Василюшиного Михайла та Калинюка Василя приговорювали "за бадьору то ви б пішли голосувать а за нас нє хочїте, ми вас зпросимо, Сибір бальной...". Євгенію Гринчишин побили, силою викинули з хати та за руки провадили на виборчу дільницю і господарство ограбили, хату здемолювали. В цілому районному центрі подібних випадків підчас виборів було більше чим 30-ть. Важнійші з них це: Калинюк Петро, /тяжко побили/, Давид Максим /побили і вигнали не одягненого під конвоєм голосувати/, Гнатюк Анастасія /важко побили та вона не звертаючи уваги кричала: "Люди нє йдїм голосувати! за що?... За побої, тюрми, сибір!..." / Смілецька Анастасія, Патришин Павлина, Литвинів Марія /били за те, що вони ходили поміж зігнаних людей та говорили "Не голосуймо! За Сталїна, тюрми, колгосп! Не хочемо їх!"/. Добровільних голосів в цілому рай. центрі зі ~~вєдєю~~ вислужницькою голотою було 22%, 60% гнані силою, а решта 18% не йшло голосувати, бо не стало часу їх вигнати.

Вербка:

Тут квартирував також гарнізон в числі 28 більшовиків. Облави, засідки, ревієві сія були пострахом для населення. В день виборів до полудня ніхто не йшов голосувати. По полудні пішли в село енкаведисти та одних людей позганяли, а за других кинули самі бюлетені в урну і так ціле село проголосувало, в 100%.

Вістра.

Тут квартирувало 23 рубашники. На мітинги які проводили не йшло більше як 20-30 людей.

28. I. 1946 р. заарештовано в цьому селі Заболотну Марію, Гарасимович Марту, Гарасимчук Анну, Овгарик Анну, Мостового Гриця, а випущено їх 13. II. 1946 р.

28. I. 1946 р. ліквідовано 10 господарств та вивезено одну родину до рай. центру, Дутку Михайла і Марію /його жінку/.

28. I. 1946 р. з хуторів Діброва заарештували Гарасимчук Анну, Куриляк Анну, Куриляк Марію, Кіндзер Михайла, а випущено їх 9. II. 1946 р. Арештовано Міськів Михайла і Мокру Евфросину, а випущено 6. II. 1946 р. Ці арештування і конфіскації були спричинені мовляв "бандеровці они", однак вони ули підставою більшовицьких погроз: "не підете голосувати, так з вами буде те що з ними" /називаючи імена арештованих/.

Вони перед виборами були виписані противиборчі кличі, які більшовики цілий ранок замазували. До полудня ніхто з людей не йшов голосувати. По полудні около 2-ї години біля виборчої дільниці переходив 16-ти літний хлопчина Боднарук Михайло. Більшовики його завели до будинку де містився гарнізон та почали сильно бити, говорячи; що то він намовив людей, щоб не йшли голосувати. По тім скинули з нього одіж та повели під школу розстрілювати. В цей час надіхав більшовицький майор і казав хлопчину випустити, при тім до зібраних людей сказав: "Коли не підете голосувати то всіх вас вистріляємо". около 3-ї години рубашники розійшлись по селі, та почали зганяти людей до голосування. При тім побили сильно Прокопа Кіндзера, арештували Меленюк Катерину /за те, що взяла бюлетень та не хотіла кинути/. Маринюкові Максимові адемолювали хату а його самого і його жінку сильно побили та вечером босих гнали до голосування. Вечером побачивши, що селянам не помагав бійка, секретар НКГБ Соболев вкинув близько 60% бюлетенів сам до урни. На хуторах Діброва 8-м більшовиків зайшли до одної хати Степуляка Михайла напившись та напившись горілки вкинули 230 голосів до урни та відіхали. В цілому селі 75% виборців не ходило до голосування.

Бобрівники:

Тут було 11-ть більшовиків, які з ранку проголосували до полудня було в урни 20-ть голосів. В 2-й годині більшовики розійшлись по селі силою зганяти людей на вибори. До 6-ї години під конвоєм і погрозами зігнали коло 60% виборців, а решта хто не прийшов більшовики сказали, що за них має право голосувати виборча комісія. Так і сталося комісія за них проголосувала.

Лядське:

В 4-тій годині рано проголосувало 16-ть більшовиків та сільські урядовці. По полудні під погрозами більшовиків ішло населення голосувати. Вислід 40% населення переголосувало, а за решту людей кинула виборча комісія, чи даний член родини. В 12-й годині ночі голоси не розпечатуючи повезли до військового штабу в Комарівці.

Короостатин:

Було учасних 10-ть більшовиків, які зранку разом зі сільською адміністрацією проголосували. До другої години ніхто не йшов з населення голосувати. але в цей час надіхали більша кількість більшовиків зі сторони Задарова, обступили село, вистрілюючи гнали людей на вибори. Добровільно тут проголосувало 21 чоловік, а решту ригнали силою і покидали за них самі голоси. До виборів не йшло близько 45% населення.

Лазарівка:

З ранку проголосувало тільки 11-ть більшовиків. Около 8-ї години рано поміж населенням ходили більшовицькі агенти, які голосили: "Коли не підемо голосувати, так вони нас всіх вивезуть на Сибір. То нема що такий великій державі протиставитись. Коли кажуть іти то треба йти". Населення зтероризоване попередньо пішло на вибори. Проголосувало 35% населення, 5% повтікало

з домів тоді, коли більшовики погрозами підганяли до виборів.

Низколизи:

Тут також квартирував військовий гарнізон в складі 25-ть бильш. Населення в день виборів пішло все голосувати.

Комарівка:

Рано проголосувала виборча комісія а потім 36-ть бильшовиків. Населення в початку до 10-ї год. ранку здержувалось від голосування. Бильшовики почали гнати їх силою. Приходили забирали голову родини /батька чи матір/ та приводили до виборчої дільниці, де йому давали кілька бюлетенів і казали кидати до урни. Добровільно проголосувало 12% виборців /разом з бильшовиками/, силою гнаних 48%, а решту повтікали в поле і голосувати не ходили.

Дубенка:

Вибори проводило 27-м бильшовиків зранку проголосувала виборча комісія і частина стрибків, що повнила службу коло виборчого локаль. До полудня в населення ніхто не йшов голосувати. По полудні бильшовики пішли в село та почали страшити населення, а головно переселенців зі заходу. Казали ім, що не дадуть допомоги, повиганяють з хатів і т.п. Вони настрашилися і пішли голосувати разом з ними пішла частина місцевого населення. Таким способом проголосувало 40% населення. 60% населення до виборів не ходило. Голоси всі були покреслені. Бильшовики їх викинули, а в урну вложили чисті голоси.

Велеснів:

До помічі виборчій комісії прибуло 10-ть бильшовиків в району. Вони з ранку проголосували самі, а відтак почали зганяти людей на вибори. До 3-ї год. по полудні, мимо всіх старань "добровільним" способом вигнати населення на вибори, ніхто не пішов голосувати. Тоді вони взяли на спосіб, вислали десятників в урнах по хатах, щоб ті позбирали голоси. Десятник Адам Футий ходив також з урною по селі. Коли вернувся сумерком до сільради, Погорільцева /зав. рай. В.Н.О./ відкрила урну і побачила замість виборчих бюлетенів куски газет і білого паперу з написами: "Ми не голосуємо за сталінську владу", "Хочемо Самостійної України", "Хочемо Вандеру", "Смерть Сталінові" і т.д. За це цього десятника в місця арештували та немилосердно збили. Подержали в тормі 5-ть днів і випустили зкатованого. Вечером в підрахунку голосів виявилось, що виборчих бюлетенів в 3, 250 кусків паперу та газет, а 130 людей взагалі не голосувало. Тоді оперативний НКГБ Курінной і Погорільцева чисті папери з написами і газети спалили, а на їх місце вложили бюлетені. І так голосування було завершено у 100%.

Зелісся:

Кілька днів перед голосуванням, а саме 4. II. 1946 р. бильшовики заарештували 9 осіб. Слідуючого дня приїхав до села військовий гарнізон та заарештували е одну жінку. 9. II. 1946 р. вивезено дві родини на Сибір. Ці дії спрямовані були на те, щоб викликати серед населення страх і тим самим могли успішно перевести вибори 10. II. 1946 р. Виборами провадив районний прокурор з 13-ма енкаведистами. Від голосування відмовлялася з ранку все населення. Голова виборчої комісії Денисюк Анна також відмовлялася голосувати. Її стягнули з ліжка, припровадили до урни і казали кинути голос. Вона кинула. В присутності кількох людей її арештували й аж по кількох днях випустили. Пері полуднем гарнізон пішов виганяти людей до голосування. Люди не хотіли іти. При тім побили Калима Ілька, Волосюка Онуфрія його жінку/яка просто бильшовикам сказала: "За що піду голосувати, за колгосп, донбас сибір? Нема жепер вже дурних, Меленюка Івана та ще кількох людей. Перед вечером, коли прокурор побачив, що велика частина населення не йшла голосувати сів на коня, взяв зі собою 2-ох НКВД-истів і урну та поїхав в село шукати за людьми. Кого переходячого стрінув, стримував його, давав йому кілька бюлетенів та казав кидати в урну. Таким способом при помічі навіть дітей, яких заставляли кидати бюлетені в урну пройшло в Зелісся в 100% голосування. Бильша половина не брала участі у виборах і не бачила виборчих бюлетенів та за них покидали стрічні люди.

Пужники:

Тут всего кілька-десять виборців, переважно переселенців із заходу. Рано/в день виборів/ приїхало 4-ри бильшовики ідучи від хати до хати казали населенню кидати голоси. Коли хто не хотів вони кидали самі за нього. Відмовилося від голосування 20-ть виборців. Голосувало 5-ть.

Новосілка:

Тут було 25-ть бильшовиків. В день виборів до 8-ї год. ранку проголосувало

Пізніше ніхто з населення не хотів іти голосувати. Більшовики били людей прикладами по головах, але нічого не допомогло. Та сама кількість голосів була до кінця виборчого дня. Більшовики/трох їх/ відіжджаючи ночою до рай. центра заповнили урну чистими бюлетенями і так вибори відбулися в 100%.

Загарів:

На виборах було 23-ри більшовики, які з ранку переголосували самі, а відтак силою повиганяли людей голосувати. До другої години пополудні все населення переголосувало. При підрахунку голосів 60% виявилось зчеркнених. Більшовики викинули їх, а на місце вложили чисті.

Красів:

Більшість населення села під погрозами більшовиків пішла голосувати, решта людей з Красіва і 120 виборців з присілка Сеньків не голосували. Вечером туди приїхала військова частина та почала виганяти силою людей ніхто далше не хотів іти. Тоді більшовики заарештували голову сільради та відіхали до гарнізону. За кілька днів його побитого випустили. Не голосувало 45% виборців.

Баранів:

На виборах біло тут 23-ри більшовики, які до 11-ї год перед полуднем зігнали все населення до голосування. Було багато голосів скреслених, але більшовики їх спалили а на місце їх дали чисті.

Яргорів:

Ціле село до полудня під погрозою проголосувало. Населення не проявляло ніякої охоти протиставитись більшовикам, боячись Сибіру та інших більшовицьких погров.

Зелене Устя:

На вибори прибуло днем скорше 50-ть більшовиків і 1-на танкетка. Зранку 10-го лютого ніхто з населення не пішов голосувати більшовики разом з виборчою комісією переголосували і спокійно чекали виборців в приміщенні. Минали години а ніхто не приходив. Більшовицький командир дав наказ іти вулицями і для постраху стріляти. Не допомогли і стріли. І як свідчить Воробець А. Справник Іларій, Карпик Михайло і ряд других людей більшовики розділившись на групи по 6-ть людей ішли хата в хату обскакували її, двох ішло в хату, а 4-ох ставало під вікнами, з хати забирали одного члена сім'ї і провадили до виборчого локалю де він мусів голосувати за цілу свою рідню. Інші шісткі/приходили в хату, записували фамілію та казали, за те, що господар не йде голосувати вибратися в цієї хати до 24-ри години. Не іншим грозили Сибіром. Ці трики не принесли більшовикам більшовикам більших результатів. 5-та год. вечером було в урні 153 голоси. Щойно, коли більшовики ваялися на інший стосіб і говорили по хатах "Бачите всі інші сусідні села вже давно переголосували а ви одиноки село хочете протиставитися цілому Рад. Союзові то ми вас всіх виселенмо"-тоді люди пішли на вибори, Не голосувало тільки 4-ри родини, яких опісля цілий час переслідували.

Межигіря:

Ціле село не ходило голосувати. Більшовики стріляли людям під вікнами, стріляли, та били, але нічого не допомогло.

Тростянці:

В цьому селі в ночі на вибори спалили більшовики 3-ри господарства і рано гнали силою людей на вибори. Одначе голосувати не ходив ніхто крім 5-ть голосів, які дала виборча комісія.

Лука:

Населення поставилося ворожо до виборів. Биття більшовиків арештування і висилка перед виборами не допомогли. Все одно до виборів не ходив ніхто. Навіть голова сільради.

в село силою зганяти людей. За цілий день проголосувало 75% виборців, 25% виборців не ходило голосувати. Та при обрахунку голосів виявилась надвишка голосів.

Космиря:

Тут присутніх на вибори було 20-ть більшовиків. При їх допомозі переводилися в цьому селі вибори. Населення застрашене передвиборчим більшовицьким терором пішло голосувати. Тільки кільканадцять людей стрималось від виборів. Багато бюлетенів було покреслених та подертих, про те при подачі голосів до райцентру всі бюлетені були цілі і не покреслені.

Сновидів:

Вибори в цьому селі, які проводились при допомозі військового гарнізону, пройшли звичайним собі трибом. Зтероризоване населення, трясучись від страху пішло все під конвоєм голосувати. Своєю ненависть виявило в кресленні бюлетенів, та це нічого не допомогло. Більшовики при допомозі деяких людей зуміли ці бюлетені знищити а вкинути чисті.

Возилів:

Населення боячись Сибіру і терор /перед виборами заарештовано 5-ть осіб, з між яких 4-ри випустили/ пішло голосувати. До 12-ї год. полудня переголосували в 100%.

Костільники:

Перед днем виборів більшовики zorganizували 6-ро коней, 4-ри підводи і сторожу зі старих господарів. Зробили також кількох старших господарів відповідальними за вибори, і навколо села поставили з НКВД-стів 9-ть стілок. Всю виборчу комісію ще з вечера придержали в сільраді та рано післали їх в село по людей. До першої год. по полудні все населення переголосувало, було всего кілька бюлетенів покреслених.

Миколаївка:

Населення переголосувало тут в 100%. До кабін, які були побудовані у виборчій локалі не впускали нікого. Більшовик Дьоба брав людей за плечі та провадив до виборчої урни і тільки дав бюлетень виборцеві, щоб цей вкинув його в урну. По селі 3-ри рази зганяли людей, які не хотіли йти голосувати.

Соколець:

Вечером більшовики перед виборами затримали в клубі всю виборчу комісію і ранком переголосували разом з ними пішли зганяти людей на вибори. Під погрозами більшовиків населення проголосувало до 12-ї год. полудня.

Губин:

Все населення під погрозами більшовиків, які зганяли до виборів, проголосувало в 100%. Більша половина голосів була зчеркнена.

Скоморохи:

Тут було присутніх 33-и більшовики. Перед днем виборів, іншо в цьому селі приготування до них. Більшовики замовили підводи, коні, та 18-ть вартівників коло виборчого локалю. З церкви забрали з образів ручники та вбрали портрети Сталіна, Леніна та урну. В день виборів населення не пішло голосувати. Більшовики бачучи свою невдачу йдуть в село та зганяють силою людей до виборів. Сектанти, які були в цьому селі на вибори таки не пішли. Секретар сільради покидав за них голоси. Один десятник Федоринин Кирило вшився і голосував кілька разів. При обчисленні виявилось надвишка голосів, чим виборців всіх разом. Правдою є, що 45% людей не ходило голосувати.

Соколів:

Цілий день 10.2.-46 грала музика і більшовицька адміністрація, якій було близько з райцентру танцювала. Населення в гульні участі не брало. З тероризоване перед виборами населення вивозами /30-ть родин/, арештами /22-ві осіб та погрозами пішло на вибори.

Порхова:

Населення до полудня ставило спір. До голосування ніхто не пішов, щойно коли більшовики пішли по хатах і силою почали гнати та грозити Сибіром, кілька господарів настрашилось і пішли голосувати. Вслід за ними пішло ціле село. Більша половина бюлетенів була покреслена.

Берамчн:

Селяни боячись репресій зі сторони більшовиків, в день виборів пішли го-

лосування перевелось в 100%.

Дуліби:

В цьому селі живуть українці переселенці зі заходу. Більшовики вичувши противибірчий настрій серед цих людей, днем передвиборами пішли по селі і сказали "коли хто не йде голосувати, то його і його рідню переселять в Сибір конфіскуючи по дорозі все їхнє майно". Люди пішли всі голосувати. Переголосувало 100% виборців.

Внібороди:

Тут так само стояла справа, як в селі Дулібах. Мешкають люди зі заходу, які боялись, щоб не позабирали більшовики в них майно, та пішли голосувати. Проголосувало 100% виборців.

Новосілка:

Вибори пройшли звичайним порядком. Рано більшовики з десятниками пішли в село та позганяли людей на вибори, на які ніхто з людей не хотів добровільно йти. До полудня було 100% голосів.

Бровари:

В день виборів більшовики без бійки, під погрозами та конвоєм зганяли людей до голосування. Приходили до хати, забирали одного члена сім'ї, який голосував за всіх повнолітніх членів рідні. З огляду на те, що мале село в якому була більша кількість більшовиків. Населення проголосувало в 100%.

Передмістя:

До полудня ніхто з населення не ходив голосувати, крім виборчої комісії. Щойно, коли почули люди, що інші сусідні села пішли голосувати не відержали в опірній поставі і самі пішли голосувати.

Пожежа:

Це село розкинане серед розлогих піль, та числить всего кільканадцять мешканців. Тут більшовики поселюють весь підозрілий український елемент з цілого району /звуть люди це село "Новий Сибіо"/. Голосувати ходили тільки мешканці цього села. Переселенці вибори бойкотували. На 170-ть виборців голосувало тільки 39-ть осіб.

Ялович:

З початку населення не хотіло йти голосувати, щойно при допомозі бука та погроз пішли люди до виборів. В цьому селі було збитих більш 30-ть осіб в тому 4-ри жінки/.

Малі Залішки:

Виборці під конвоєм проголосували до вечера в 100%.

Княжолівці Ліщанці

Населення з тероризоване перед виборами все ж таки ставило опір в насильно - накинених більшовиками кандидатурі депутатів до Верховної Ради СРСР. Бойкот виборів тривав до полудня. По полудні деякі люди зі страху перед погрозами більшовиків пішли голосувати. Число виборців, які голосували було 87-м, а всіх голосів в урні було 480-ть.

Русилів:

В цьому селі під погрозами більшовиків, голосування пройшло в 100%.

Зубрець:

З рана населення все пішло голосувати. До 10-ї години перед полуднем всі виборці переголосували в 100%.

Район Монастириська:

Більшовицька передвиборча агітація почалась в місяці грудні 1945 р. На села виїхали партійні агітатори та перевели всюди мітинги в справі виборів і назначили виборчу комісію в складі голови, заступника, секретаря і кількох виборчих членів. На них поставили всю відповідальність в переведенні виборів.

Ці виборчі комісії з початку й не думали, що робити, були бездіяльні. Щойно коли в січні 1946 р. приїхали на села військові гарнізони НКВД, Комуністи при їхній охороні почали притискати виборчу комісію о виготовленні списків та агітаційній роботі серед населення. Подякуди самі це робили.

На мітингах говорили населенню, про виборчі закони, які існують в "найдемократичнішій країні СРСР". По десятихатках вивчали конституцію. Населення з початку брало малу участь в таких лекціях і мітингах. Але згодом більшовики почали силою гнати людей на такі збори і контролювати вечірні лекції. Два тижні перед виборами появилися виборчі лозунги, брошури, а також до району заїхав депутат до Верховної Ради Чубей Михайло. Зі всіх сіл більшовики силою вигнали по 15-30-ть людей, які мали його привітати. По цим виборчим вічу де Чубей подавав свій життєпис та справляв бенкет, більшовики ще більше посилювали свою агітаційну роботу по селах.

Поруч пропагандивно-агітаційної роботи, яка серед населення стрічала великі труднощі /не відвідування лекцій, здирання більшовицьких плякат, лозунгів, нащення брошур /, більшовики поставили терор. Терор був причиною, що населення почалось вагатися і в день виборів пішло голосувати.

Монастириська:

В районі центрі, стояла більша військова частина з полковим штабом, яка заняла цілу вулицю "Третього Мая" і будинки тютюневої фабрики. День перед виборами приїхало 4-ри панцерних автомашин, які мали за завдання охороняти місто в день виборів. В цілому місті були аж до пересадки розмішені виборчі клічки і плакати з життєписами кандидатів. Військо цілу ніч було в строгу поготівлі. По вулицях міста ходили сильні більшовицькі ескі та перевіряли всі закутини міста. Рано около 3-ї год. військо переголосувавши, подалось зганяти населення на вибори. За короткий час, погрозами зігнали велику кількість людей, які під звуки оркестри, іхаючись одне наперд одного віддавали голоси за "кращих синів Рад. батьківщини". При тому більшовик Білявий сказав: "Кто последний в вас будет голосовать, этого зашлюм в Сибир". Люди зі страху, щоб не бути останнім, мало не завалили виборчого льокало.

При обчисленні голосів, була велика надвижка. Між ними було багато скреслених бюлетенів та звичайних кусків газет, які більшовики замінили зараз добрими бюлетенями. Все населення районі центру до полудня переголосувало в 100%

Бертники:

Більшовики, які квартирували в цьому селі, знаючи проти виборчі настрої населення, в ночі коло 2-ї год. пішли в село зганяти людей на голосування. Зайшли до господаря Дмитрова Лева і кликали його іти голосувати. Коли він сказав, "що в ночі не йде голосувати" більшовики виломали двері, повимбивали вікна набили його і жінку, забрали їх до сільради і замкнули до пивниці. По всіх інших хатах казали, як що "не йдете голосувати, то збирайтеся підете туди де Дмитрів". Населення рад-не-рад пішло голосувати. До полудня проголосувало 695-ть виборців. При обчисованні голосів в полудне в урні виявилось 720-ть бюлетенів, ці бюлетені вивезено по обрахунку до районі центру.

Чехів:

З ранку аж до вечера більшовики гнали під штиками людей до виборів. Всі виборці йшли голосувати "маршем обезпеченим". Ніхто не пішов добровільно. До вечера більшовики встигли налапати 75% виборців. Вечером з тими бюлетенями відїхали в районі центр.

Григорів:

Перед виборами більшовики сказали на мітингу: "Ваша виборча комісія відповідає за 100% участь населення в виборах". 10.2.-46 р. Все населення пішло до виборів. Хто отягався того провадили під штиком, нпр. Дмитрів Іван, Дмитрів Параска, Савків Павло і т.д. 3-тя год. по полудні всі голоси відве-

єсно до райцентру. Креслити не було чим бо олівців не було і кожний діста-
вав ще білетень зложений.

Олеша:

З ранку коли більшовики побачили, що населення не йде до голосування,
для постраху арештували Степанів Ольгу, Птичку Анну, Ткачука Петра і Коло-
дзінського Степана і держали їх цілий день в пивниці. Як коли виїжджали
випустили. З вечора пішли по хатах зганяти виборців. Люди втікали та різно
викручувались. Коли гр. Кузьмінська Кароліна сказала, що то ніч і вона не пі-
да на вибори так скоро, більшовики схопили до хати добре її вибили та ки-
нули до пивниці в сільраді де вона на пів одягнена сиділа цілий день. Іншим
людям грозили Сибіром і розстрілом. Населення боючись більших репресій пе-
ред полуднем почало йти голосувати. До вечера переголосували під штиками
всі "добровільно".

Савалуски:

До виборів слідувало слідувало в цілому селі ряд засідок, облав, і ареш-
тувань. В день виборів, коли виявилось, що населення не піде голосувати, біль-
шовики пішли в село та демонстративно арештували Богунку Марію, Романів
Ольгу і Підвисоцьку Марію викрикуючи при тому: "Ми вас всіх зараз виареш-
туємо та завеземо в Сибір." Населення застрашене пішло по полудні голосу-
вати. Кілька день по виборах цих жінок випустили.

Слобідка Горішна:

В день виборів населення з ранку почало йти голосувати. До полудня пе-
реголосувало 1-на третя населення. Більшовики, яких тут було 12-ть, побачив-
ши що населення решта виправляється пішли в село зганяти силою людей. При то-
му зникли 2-ві господарки Парація Василя і Гринишина Степана, яких госпо-
дарі не йшли голосувати. Решта населення настрашилась і пішли до голосування

Швейків:

Тут квартирувало 25-ть "рубашників", які перед виборами повели в цьому
селі і сусідньому Заставці сильну терористичну діяльність. Зі Швейкова ареш-
тували і придержали 53-и особи, зробили 8-м облав, 23-и засідки та виселили
8-м родин. Населення в день виборів пішло голосувати. 123-и голоси було зни-
зчеркнені та з написами /Хочемо Бандери! Смерть Сталіну! іт.д./ Більшовики
замінили їх чистими білетнями і так голосування пройшло в 100%.

Заставці:

З тероризоване населення пішло на вибори. У цьому селі було зчеркнених
110-ть голосів, та більшовики замінили їх чистими.

Слобідка Долішна:

До полудня все населення переголосувало, ніхто не ставив опору.

Вичівки:

Тут більшовики, які квартирували, зранку почали зганяти силою людей на ви-
бори. До полудня з населення ніхто не пішов голосувати. Щойноколи більшови-
ки почали грозити Сибіром і Донбасом, тоді виборці пішли голосувати.

Ковалівка:

З вечора більшовицький гарнізон в десятниками розійшлися по селі зга-
няти людей. Коли Татарин Іван не пускав їх до хати і казен, що це ніч, біль-
шовицький старшина вибив прикладом вікна. Його забрав і так провадив до
виборчої дільниці вже днем. Інші більшовики виганяли людей з хатів і ка-
зали: "Бачите, то саме буде з вами". Населення настрашившись пішло голосувати.

Добриводи:

Населення до полудня переголосувало, не маючи ніякої охоти спротивлятись.

Хотимирівка Маркова:

Населення зтероризоване діяльністю більшовицького гарнізону /висилков 3-ох
родин, арештами і придержуванням людей/ пішло все голосувати. До полудня в
виборчій урні було 100% голосів.

Гута Нова:

В цьому селі населення зі заходу, не ставючи ніякого опору переголосу-
вало в 100%.

Гута Стара: *Сидіт*

Тут рівнож населення з заходу віддало свої голоси ще до полудня.

Коркова:

В цьому селі квартирував військовий гарнізон в числі 25-ть більшовиків.

В день виборів ще нічною забравши зі собою десятників ходили по селі та зганяли людей до голосування. Хто не хотів відчинити то самі виважували двері. Під штиками привели Федішину Марію і Калиняка Михайла та примусили їх кинути в урну бюлетені. Хто не пішов до голосування за них проголосувала виборча комісія.

Завадівка:

В цьому селі при допомозі погроз зі сторони більшовиків, вдалось їм стягнути голоси в 100%.

Товстобабі:

Ще з вечера, гарнізон, який квартирував в цьому селі в силі 20-ть більшовиків, почав силою виганяти людей на вибори. При тому не обійшло без побоїв та погроз, через, що населення застрашившись проголосувало до полудня.

Горожанка:

При допомозі терору та погроз з боку більшовиків, які тут квартирували в силі 30-ть чоловік. Населення боячись Сибіру та тюрм проголосувало в 100%.

Дришів:

В цьому селі, квартирувало 22-а "рубашники", які перед виборами застосовували всіх методів терору. Ще з вечера перед днем виборів, до виборчого хижаків зібрали виборчу комісію, яка окола 2-і год. мусіла перша кинути гоць лоси. Віля 3-і год. коли гарнізон переголосував всі подались в село та почали будити людей. Хто не відзивався, виважували двері і виганяли під штиком голову родини, який мусів голосувати за цілу сім'ю повнолітних. До всіх людей відносились з криком та погрозами. Населення боючись арештування та побоїв проголосувало до полудня. При обчислені голосів було багато бюлетенів замазаних болотом з чобіт через брак олівців в кабінах. Ці голоси більшовики заміняли чистими бюлетенями. І так голосування пройшло в 100%.

Район Бучач:

Ще в грудні 1945 р. в газетах були поміщені статті про вибори депутатів до Верховної Ради та Ради Національностей. Більшовики розіслали по селах усіх службовців адміністрації, щоб перевели мітинги про підготовку до виборів. Населення прийняло це з іронією. В кожній щоденній і тижневій газеті майже половину статей були писані про вибори. 10. I. 1946 р. до Бучача приїхало багато війська. Приїхало кілька ~~кілька~~ танкових панцерних автомашин, 2-ві гарматки, малий відділ кінноти а решта піхота на тягарових машинах. Озброєння їх досить відповідне було. В місті стільки було війська, що цивільна людина не мала куди перейти. 11-го січня 1946 р. військо розіхалось по районах: Золото-Потіцький, Монастирський і Коропецький. 12-го січня, військо, яке остало в Бучачі розіхалось по селах бучачського району. По селах було їх від 20-60-ть більшовиків, а з ними по одному з районної адміністрації, або з районного НКВД. В перших днях вони робили мітинги з містом про вибори, а далі пішло сильне переслідування селян, засідки, ревізії, терор усіх методів. Уживали усяких "трюків", щоб виловити діячів підпільної роботи. Населення трималось бодро, помімо арештувань та жакливих тортур. Побой, насильство, терор кинули між населення страх і покору перед ворогом.

По селах обрано агітаторів, які один на десять хат мали проводити лекції, конституції та підготовки до виборів. Дня 1-го лютого більшовики вигнали силою велику кількість людей в район, щоб привитати кандидатів в депутати Чубея Мих. і Ткачука Івана. 2-го. 11-го були розліплені плакати з життєписами кандидатів та спис всіх поголошених чи зловлених. По стодолах всюди видніли виписані виборчі кличі, але ночами помало вони щезали а на їх місце більшовики писали другі. Ночами більшовики впадали до хат і ніби то шукаючи за "бандьорами" забірали харчі та одяги, а рано приходили другі до тої самої хати і писала протокол що пропало, або просто казали "ето пограбили бандьори." і так сіючи помі населенням страх, підготовляли населення до виборів.

Бучач:

Два дні перед 10-тим люгим в райцентрі вже було все приготоване до виборів. Розліплені густо виборчі кличі, плакати, прибраний виборчий льокаль, розіслані всюди сильні стежі, пороблено застави головно від ліса та на всіх дорогах, які вели в місто. Застави стояли в ночі в день конспіруючись. Цілу ніч перед виборами на вулицях міста був сильних рух війська. Нечасті кулеметні та мінометні стріли на ліс/від села Жизномира/ та від яру, яким перепливає ріка Стрипа.

Около 2-ї години ранку, виборча комісія, яка була придержана цілу ніч, та військова частини почали голосувати. Ще було далеко до дня, як вже по вулицях міста було чути крики більшовиків "собірайтесь на вибори" Населення мовчазно подалось до виборчих дільниць на вибори. До 1-ї год. по полудні населення проголосувало в 100%. Підчас виборів цілий день грала орхестра та відбувався бенкет. Населення в тому участі не брало.

Сороки:

В цьому селі квартирувало 26-ть більшовиків, які безнастання переслідували населення. Богато людей брали на допити та під побоями допитували про підпільну роботу. Населення трималось добре та під терором почало коритись ворогові. День перед виборами більшовики ходили по хатах та говорили "Утром у нас вибори хто не пайдьот зашльом в Сибир". Вечером перед виборами придержали виборчу комісію, десятників, агітаторів, які коло 3-ої год. перші мусіли голосувати. Вони проголосував гарнізон, забравши зі собою агітаторів та десятників, подались в село зганяти людей на вибори. По селі рознеслись крики більшовиків, чути було грукіт в двері та вікна. Люди мовчазно перестрашені почали йти на вибори. Так проголосувало все населення в 100%.

Жизномир:

Тут населення було зтероризоване попередніми жорстокими діями більшовиків, коли стояв гарнізон населення страждало до найвищої міри. 20-го січня арештовано в цьому селі 13-ть молодих хлопців, з поміж них 7-м звільнили в день виборів більшовики зігнали все населення. Хто казав, що зараз прийде того випихали силою прикладами в плачі. Населення до полудня переголосувало в 100%.

~~Жизномир~~ ж

Помірці:

До цього села доходили більшовики зі села Ріпинець. Майже кожної ночі впадали до хатів, перевіряли документи, робили ревізії, допитували про "бандьорів" і т. д. Кожного тижня приїжджав один більшовик з району переводити мітинг та населення не йшло. День перед виборами арештували Пенциківську Марію та Маштадір Марію говорячи, що вони знаються з "бандьорами". Ще до світа 10-го лютого ходили по хатах, зганяли людей і в кожній хаті говорили "І з вами так буде, кагда не пайдете голосувать". Населення переглосувало в 100%. Богато голосів було зчеркнених та заміненних кусками паперу.

Ріпинці:

Вибори пройшли подібно, як і в Помірцях. Більшовики, які квартирували в селі в числі 28-м осіб, зігнали людей під погрозами конфіскації майна, Сибіром і населення проголосувало в 100%.

Цвітова:

В цьому селі квартирувало 25-ть більшовиків, які днями і ночами ходили по селі робили ревізії, та поучували людей на кого мають голосувати. Придержували багато людей та допитували про "бандьорів". В день виборів більшовики ще в до світ ходили по селі та зганяли людей до голосування. Населення зазнавши немало більшовицького переслідування, боючись більшого, проголосувало в 100%.

Трибухівці:

Тут містився учасок "Істребительного батальону" в числі 30-ть стрибків і участковий НКВД. До помічі ім дали ще 45-ть більшовиків. Населення зазнало не мали більшовицьких репресій. Перед виборами перевели масові арешти, по яких декого звільнили, а інші сидять до сьогодні. В день виборів населення під побоюванням ще більшого терору, без жодних протестів проголосувало до полудня в 100%.

Войтехівка:

В цьому селі міститься учасок з 28-м стрибків і учаскового НКВД. Війська не було. Все населення це з заходу переселенці, які проголосували в 100%.

Пілява:

В селі було 8-м більшовиків, які тероризуючи населення заарештували перед самими виборами 2-ві особи. Населення боючись більшовицького терору переглосувало в 100% не ставлячи ніякого опору.

Грушка:

Війська в селі не було. Арештували одну дівчину. На день перед виборами приїхало 6-ть більшовиків, які робили мітинг відносно виборів. Під загрозою зі сторони більшовиків, населення проголосувало в 100%.

Пушкарі:

В цьому селі було 20-ть більшовиків. Перед виборами населення зазнало багато репресій з їхньої сторони. Одну родину виселили і 8-м осіб арештували. Більшовики громили населенню Сибіром та тюрмою в разі, коли не проголосувать. Населення побоючись здійснення погроз проголосувало в 100%.

Петликівці Старі:

В селі квартирувало 35-ть більшовиків. Мешканці села були надмірно зтероризовані більшовиками. Вивезли 8-м родин, та багато осіб арештували. Знайшли 4-ри криївки і магазин зброї. День перед виборами прибула до села орхестра. В день виборів населення під звуки орхестри проголосувало в 100%.

Матеушівка:

В селі квартирувало 20 більшовиків. Ходили по селі при чім населення зазнало багато неприємностей. Перед виборами арештували Печерицю Стефана. В день виборів населення проголосувало в 100% не ставлячи ніякого опору більшовикам.

Петликівці Нові:

В цьому селі місцевий "істребительний баталіон" при помічі 5-ть більшовиків зігнали населення на вибори, яке проголосувало в 100%.

Медведівці:

Підчас виборів було досить спокійно, тільки один молодий юнак 17-ти літній Гамай Петро вдав п'яного, подер всі лозунги і набив одну совітку, яка була при ділена до виборчої комісії. Опісля він став арештований, а населення проголосувало в 100%.

Невезетавці:

Підчас виборів більшовики набили одного господаря Микуляка Павла /48 літ/ черете, що на його хаті були прибиті противибірчі кличі. Вибори загально відбулись

спокійно, бо більшовики, які тут були присутні всякими погрозами настрашили мешканців села, що дало змогу їм перевести вибори в 100%.

Белена:

Під час виборів населення не хотіло йти голосувати, з причини якої більшовики musili вживати всяких терористичних заходів /били людей Савку Марію, Хоминець Павла, Пасічник Михайла, Кобіту Марію/. Вони не хотіли йти голосувати і кава-ли "Не віддамо свої голоси за сталінських п'ятолизів!". Населення під загрозою більшовиків проголосувало все в 100%.

Білявиці:

Під час голосування більшовики приарештували 4-ох хлопців закидаючи їм, що то вони поздирали лозунги. Майже вся молодь голосуючи фальшувала бюлетені та по-мимо того при обчисленні виявилась надвишка голосів.

Осівці:

В день виборів більшовики набили дві жінки Олійник Анну і Чорній Юстину, за-кидаючи їм, що їхні сини в "бандеровцях" забороняють людям йти голосувати. Насе-лення під загрозою Сибіря та терм переголосувало в 100%.

Нагір'янка:

До цього села доходили більшовики з рай. центру. Населення таке відчуло воро-лий терор і не сперечаючись проголосувало в 100%.

Рукомис:

Тут населення боючись важких репресій зі сторони більшовиків, проголосувало д-полудня в 100%.

Звенигород:

Більшовики, які квартирували в цьому селі в числі 20 осіб, цілий час перед вибо-рами стисло переслідували людей. Перед виборами заарештували 12 жінок зміж яких 8 звільнили. Населення боючись погроз проголосувало в 100%.

Заривинці:

Перед виборами, більшовики спалили в цьому селі дві хати підозрілих господарі. Потім говорили, що то "бандери" майже кожного дня проводили ревізії та били людей. Населення змучене терором проголосувало в 100% .

Переволока:

Тут населення зазнало терору до найвищої міри, в селі квартирувало 60 більшо-виків. Перепротоколували під побоями майже все населення, а навіть шкільних ді-тей. В цьому селі більшовики зробили осередок "катівні". Кожного дня із сусід-них сіл привозили кожного дня від 10-20 осіб, та не конспіруючись перед оче-видцями - били на допитах до омління. Коли хто вже був омлілий виволікали по-кровавленого на сніг щоби відійшов. Коли очуняв знова в той сам спосіб допи-тували, напр. з Бубулинець Чорній Юстина, Гойда Анна, з Кіжданова Чайківська Є-Ольга, Монастирська Юстина, Монастирський Омелян, Монастирський Семен і багато інших. Перед виборами висилили 6 родин, зконфіскували 10 господарств підозрі-лих господарів і вживали всіх методів терору. Ще тиждень перед виборами при-їхав до селі армія з авіацією під час допитів у будинку де містився гарнізон, щоб не було чути зойків. Рівночасно на тиждень перед виборами більшовики говорили "кто не поїдет голосувать, того зашлем в Сибир". Населення змучене надмірним і переслідуванням ще до полудня все переголосувало. Багато голосів було заміне-них кусками чистого паперу з написом "і замучте то за сталінську владу не го-голосуємо"

Озер'яни :

Тут квартирувало 25 більшовиків, які попередніми своїми терористичними діями змусили населення покортися та піти в день виборів до голосування .

Верб'ятин

До цього села доїжджали більшовики зі с. Озер'яни. Сильно тероризуючи населен-ня примусили під погрозами переголосувати в 100%.

Баран:

На вибори були тут присутні 30 більшовиків та "істребітельний баталіон" в числі 56 стрибків на чолі з участивим НКВД. Перед виборами більшовики си-льно етероризували населення при чому арештували 9-ть осіб, яким сказали, що на коли будуть голосувати то випустять. /бутий Анастасія, Рудик Галина, Боднар Текля, Сороток Іван, і інші./ На вибори, коли вони віддали свої голоси їх випу-стили. В ночі перед виборами були розвішені проти виборчі кличі, які назеле-

ня прочитало. До полудня було в урні всего 10% голосів, тоді капітан гарнізону скликав десятників та загрозив їм, що порострілює їх, коли до двох годин не буде всіх виборців. Десятники з плачем ходили по хатах та просили людей щоб ішли голосувати. З кожним десятником ішло 2-ва більшовики, які під штиками гнали людей на вибори. З "істребительного баталіону" стрибки Стасюк Никола та Стегнович Василь ішли кінями по селі і грозили Сибіром хто не піде голосувати. До вечора всі жителі переголосували. При обчисленні голосів, виявилось багато зчеркнених, замазаних болотом, а то й замінені кусками газет. Зараз більшовики їх спалили а на місце їх вкинули чисті.

Курдубанівка:

До цього села доходили більшовики зі села Осівці. Перед виборами переводили ревізії і протоколували людей. В день виборів розійшлося 10-ть більшовиків по селі, зігнали все населення, яке боючись дальших переслідувань переголосувало без спротиву.

Вобулинці:

Перед виборами на тиждень приїхало 40-к більшовиків. Переводили стислу ревізію по всіх закутинах господарств сильно переслідували населення, ночами робили заїдки, вїдали до хатів вдаючи Українських Повстанців та населення не зраджувалося. В день виборів, ще в довіта почали зганяти людей. Населення боючись здійснення погроз проголосувало в 100%.

Кійданів:

Підчас голосування, брав участь міський гарнізон в числі 28-м людей. Цілий час перед виборами стисло переслідували населення, арештували 25-ть осіб з між яких 20-ть осіб звільнили. В день виборів ще у довіта ходили з десятниками по хатах і зганяли людей. Стрінувши десятника Шум"яка Омеляна через це, що його люди не пішли всі на вибори. Привели під стіну гарнізону та хотіли розстріляти. Запевнивши їх, що людей зараз поганяють, відпустили його. До виборчої дільниці прийшов десятник Чайківський Олександр запитав чому не має в кабінетах заслон та слівців? Він опирався на конституції. На що більшовики відповіли "не твое в том дело" і зараз його арештували і засудили на 10-ть літ каторги. Населення застрашившись проголосувало в 100%.

Доброполе:

Тут квартирувало 30-ть більшовиків. День перед виборами, були розліплені проти виборчі кличі та більшовики успішно їх позбирали. Кличі, які були виписані на стінах більшовиками, хтось начею замазав. В день виборів, від 3-ої год.начі більшовики зганяли людей до голосування. Населення боючись тюрм та побоїв проголосувало в 100%.

Пшиківці:

В цьому селі квартирувало 25-ть більшовиків, які при допомозі "істребительного баталіону". Попередньо зтероризувавши населення добились цього, що застрашене населення проголосувало в 100%.

С л а в а   У к р а ї н і !

Гарно

Постій, дня 5. VII. -46 р.

ЗАСВІДЧУВАЛЬНИЙ НАПИС СПРАВИ № _____

У справі (розділі опису, закінченому описі) підшито і пронумеровано 14
(чотирнадцять) аркушів;
у тому числі літерні номери _____;
пропущені номери _____;
+ аркушів внутрішнього опису _____

Особливості фізичного стану та формування справи	Номери аркушів
1	2

Спеціаліст
Посада
21 серпня 2018 року
 (підпис)

Г. Гордана
(ініціали (ініціал імені), прізвище)